

Høring - NOU 2015:2 Å høre til. Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø.

Uttalelse fra Kommunalt foreldreråd for grunnskolen i Trondheim

Kunnskapsdepartementet har sendt på høring NOU 2015:2 Å høre til, med høringsfrist 22. juni 2015. I forbindelse med høringen, har flere medlemmer fra Kommunalt foreldreråd for grunnskolen i Trondheim (KFG), deltatt på den regionale høringskonferansen i Trondheim den 26. mai 2015. Dette er våre tilbakemeldinger om Djupedalutvalget sin utredning og foreslåtte virkemidler:

Kapittel 1 Mandat:

KFG vil først og fremst applaudere Djupedalutvalget for sitt grundige arbeid og belysning av en dyptgående samfunnsutfordring. KFG vil samtidig presisere sin skuffelse over at rapporten ikke omfatter barnehager, siden forskning viser at mobbing forekommer før skolealder. Utredningen mangler derfor en helhet fordi barnets første leveår og sosiale samspill/utvikling er utelatt. Viktige faktorer som overgangen barnehage – skole er også manglende. KFG anbefaler på det sterkeste at barnehager gjennomgår samme type utredning i nærmeste fremtid.

Kapittel 12 Fra Menneskerettigheter til praksis og Kapittel 13 Arbeid med å fremme et trygt skolemiljø og forebygge krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering

KFG er enig med Djupedalutvalget at forebygging og forankring i skoleledelsen og skolemiljøet er veien å gå. Videre støtter KFG det anbefalte tiltaket om å lage en nasjonal handlingsplan for trygge oppvekstmiljøer, uten krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering for barn og unge. Det er betenkende å lese i rapporten at enkeltvis kampanjer mot mobbing i skolen har liten eller ingen effekt. Det er dermed avgjørende at et kompetanseløft for alle parter (ansatte på skolen, elever og foreldre) prioriteres, slik at flere involveres og ansvarliggjøres i jobben for et godt psykososialt miljø. KFG ønsker med dette å understreke behovet for et godt involvert foreldreapparat, sterkt medansvar og medvirkning fra elevene og et kompetent lærerteam, som sammen jobber mot et felles mål – at alle elever har rett på et godt psykososialt miljø i sin skolehverdag!

Kapittel 14 Håndtering av krenkelser, mobbing m.m. i skolen, Kapittel 15 Økt rettssikkerhet m.m. og Kapittel 16 Styrket håndheving av brudd på kapittel 9A

KFG er enig med utvalget at det utarbeides en veileder om hvordan krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering håndteres. Det er en forutsetning at veilederen bygger på kunnskap om hva som virker, samt er åpen for individuelle løsninger. Enkeltelevener må bli sett og hørt underveis i hele prosessen. Veilederen må ivareta den forsterket aktivitetsplikten hos skolene, som omtales i

kapittel 15, samt ha separate retningslinjer for hvordan håndtere en ansatt som krenker, mobber etc. en elev. Det er en forventning at veilederen gjøres kjent for alle ansatte på skolen, samt for brukerorganene og alle foreldrene og elever. Nødvendig opplæring av brukerorganene (som FAU, Brukerråd, trinnkontakter og elevråd) er en opplagt del av synlighetsarbeidet rundt veilederen, slik at disse organene får en tydelig rolle og involvering i mobbesaker. Det stilles spørsmål om hvorvidt ordningen med Skolemiljøutvalg fungerer, da dette utvalget er lite kjent blant foreldrene og elevene. Mange skoler har ikke opprettet slike utvalg, noe som er strider mot Opplæringsloven § 11. Rapporten omtaler viktigheten med godt foreldresamarbeid og elevinvolvering i blant annet kapitlene 10 og 13, og KFG stiller seg bak refleksjonene som utvalget gjør.

KFG er enige i endringene til Opplæringsloven § 9A, deriblant at handlingsplikt og vedtaksplikt endres til en økt aktivitetsplikt fra skolen sin side. Videre at skolen skal legge mer til rette for økt brukermedvirkning (foreldre og elever). Det er forventet at SFO er også inkludert i lovendringen og bør omtales spesifikt.

KFG støtter i hovedsak forslaget om at Barneombudet blir første klageinstans, men kun hvis tilgjengeligheten til ombudet blir lagt til lokale nivåer og ikke kun perifert i Oslo. Det er fortsatt en sterk forventning om at klager behandles og løses på lavest mulig nivå. Videre bør rollen som barneombudet har i slike klagesaker overveies nøye, spesielt med tanke på at barnet / foreldre muligens ikke får medhold i sine klager.

Kapittel 17 Skoleeiers styring og støtte, Kapittel 18 Styrket samarbeid med andre - et bedre støttesystem, Kapittel 19 Å styrke kompetansen, Kapittel 20 Forskning og Kapittel 21 Inkluderende skole

KFG er enig i at skoleeiers ansvar tydeliggjøres og at skolene må arbeide med å danne et samarbeidende lag rundt eleven. Det laget bør også involvere brukerorganene ved behov, samt medelever der det er hensiktsmessig, slik at eleven har støtte i alle grupper som han / hun har kontakt med. KFG synes også at opprettelsen av et beredskapsteam mot mobbing, tilsvarende som FUG og KS initierte i noen kommuner, er positivt. Det er viktig at alle foreldre og elever er gjort kjent med «laget rundt eleven» slik at de har noen å kontakte, om skolen forsømmer sin aktivitetsplikt.

KFG ønsker at rollen til de forskjellige statlige etatene og kommunale enhetene tydeliggjøres i laget rundt eleven. Det bør være klare retningslinjer for samarbeid og instruksjoner rundt hvem som har ansvar for hva blant helsesøster / skolehelsetjenesten, PP-tjenesten, BUP, Barne- og Familietjenesten, Barnevern etc. Det er uakseptabelt at en elev «faller mellom 2 stoler» fordi ansvarsforholdet er uklart.

Med de endringene som foreslås i Opplæringsloven, er det en forutsetning at kompetansen til lærerne og skoleledelsen utvides i takt med den økte aktivitetsplikten. KFG støtter dermed forslaget om et nasjonalt opplæringsprogram i psykososialt læringsmiljø for alle skoleledere. Et slikt program bør ikke være begrenset til kun rektorene, men også utvikles til å inkludere lærerne og andre ansatte.

KFG er enig i at det er behov for mer forskning rundt hvordan godt foreldresamarbeidet kan etableres i praksis. Rapporten viser tydelig at foreldresamarbeid er en avgjørende faktor for godt skolemiljø. Det er også nødvendig med mer målrettet fokus på digital mobbing og krenkelse, da dette er et relativt nytt fenomen.

KFG bifaller forslaget om at Læringsmiljøsenteret tar en aktiv rolle i gjennomførelsen og analysen av Elevundersøkelsen. Dette med tanke på at Læringsmiljøsenteret har et sterkt fagmiljø innenfor nettopp psykososialt skolemiljø, mobbing etc.

KFG er i hovedsak positiv til et nytt statlig tiltak «Inkluderende skole». Det legges forventninger til kompetanseheving for skolelederne, ansatte i skolen, foreldre og elever, klare tiltak og målsettinger, øremerkede midler for skolene til å gjennomføre prosjektet, samt tid til å iverksette endringene med mulighet for evaluering i etterkant. Et slikt bredt statlig tiltak bør underbygge funnene i skoler med lave mobbetall: Der det er bred involvering i forebygging av mobbing, oppstår en kultur med at alle bryr seg. Da er vi langt på vei til at samfunnet i sin helhet tar tak i det forebyggende arbeidet mot mobbing, trakassering, diskriminering og krenkelse.

Avsluttende bemerkning

KFG har et sterkt ønske om at NOU 2015:2 Å høre til, blir iverksatt i praksis. Vi håper at utredningen og forslagene til tiltak fra Djupedalutvalget fører frem til endringer i dagens ordninger.

Trondheim 22. juni 2015

Kommunalt foreldreråd for grunnskolen i Trondheim (KFG)